

נושא הגיליון

'תפילת שיכור בפורים'

לְיְהוּדִים הִיְתָה אוֹרָה וְשִׁמְחָה
וְשֵׁשׁ יוֹמֵי

עניינא דיומא: מבואר בגמ' (מגילה ז:): ונפסק להלכה ברי"ף (מגילה דף ג: מדפי הרי"ף), ברא"ש (מגילה פרק א סימן ח), ברמב"ם (מגילה וחנוכה פרק ב הלכה טו), ובשו"ע (סימן תרצה סעיף ב), מיחייב איניש לבסומי בפוריא 'עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי'.

והתבאר בגיליונות עומק הפשוט, גיליון 50 בנושא 'שמחת פורים', וגיליון 102 בנושא 'עד דלא ידע', יסודות ופרטי מצות השתיה בפורים.

וכעת יתבאר בגיליון הנוכחי (מספר 508) בנושא 'תפילת שיכור בפורים', האם שתוי או שיכור רשאי להתפלל כל השנה? ומה הדין ביום הפורים, שבו מצווים בשמחה ובשתיית יין, האם גדרי הדין משתנים?

ההבדל בין שתי פחות מרביעית, רביעית, יותר מרביעית, שיכור שאינו יכול לדבר לפני המלך, שיכור כלוט? האם שאר משקין המשכרים דינם כיוין? מה הדין אם עבר והתפלל האם צריך לחזור ולהתפלל?

וראה עוד: גיליון 256 בנושא 'כשרות משקאות חריפים'.

בְּרַךְ אֶת בֵּית אֶהְרֶן

ברכת מזל טוב לחבר המערכת

הג"ר יוסף שלמה הכהן בייפוס שליט"א
לרגל השמחה הכפולה השרויה במעונו בהולדת
הנכד והנכדה שיחיו

לבנו הר"ר חיים יצחק בייפוס שליט"א בהולדת
הבן, ובנו הר"ר שמואל יהודה בייפוס שליט"א
בהולדת הבת

יהי רצון שיזכו לגדלם לתורה, לחופה ולמעשים
טובים, רוב נחת ואורך ימים ושנים טובות
המאחלים: מערכת הילכתא

דבר העורך

וְהַשְׁתִּיחַ כָּבֵד

עד דלא ידע: ימי הפורים מזמנים שמחה ושתייה, אך דווקא בהם נדרשת בהירות: סדר התפילה לפני מלך מלכי המלכים גם בשיא השמחה מתוך שתייה.

דברים נפלאים כתב הערוך השולחן (סימן צט), הובא בהרחבה בגיליון), שיכור המתפלל לפני המלך הוא חוצפה ועזות, שניגש לעמוד לפני המלך באופן שבוודאי לא יכוון, ולכן תפילתו תועבה. ויש להוסיף על דבריו, שלכן שיכור המתפלל הוא כעובד עבודה זרה, שנהוג כאילו אינו עומד לפני המלך.

והזהיר בחסד לאלפים (סימן צט סעיף א) על סמיות עיני המתפללים בשכרות, הסבורים שמקיימים מצוה, שנוהרים להתפלל אפילו בשכרותם, ואינם יודעים שעבירה היא בידם כעובד עבודה זרה; תפילתם פסולה וברכותיהם לבטלה, ומפסידים תפילתם לגמרי - וחבל על דאבדון.

לגבי יו"ט חידש היש"ש (ביצה פרק ב סימן ה, הובא בהרחבה בגיליון) דשתוי רשאי להתפלל לכתחילה, והקב"ה מקבל תפילתו כיון שהוא שמח וטוב לב בשמחתו של מקום, ועוד שבזמננו בלאו הכי אין הכוונה שלמה. והוסיף המגן גיבורים (אלף המגן סימן צט ס"ק ח) שפורים דינו כיום טוב.

כלומר, ההלכה לא משתנית, ודיני השו"ע תקפים ביום טוב ובפורים כמו כל השנה 'זאת התורה לא תהא מוחלפת', אלא שאפשר להקל בדבר הפוסקים התיירו בשעת החקק, ולכן בשיכור שתפילתו תועבה, אסור בתפילה כמו בכל השנה.

אבל בשתוי שבדיעבד תפילתו תפילה, ולכתחילה לא יתפלל, משום שאינו דרך כבוד לעמוד באופן שיודע מראש שלא תהיה כוונתו מושלמת, יש להקל לכתחילה ביום טוב ובפורים, מאחר שמצות היום לשתות יין, אין כאן לזול בכבוד התפילה, אדרבה המלך עצמו ציווה היום על שתיית היין.

ברכת התורה
עקיבא יוסף לוי

שאמרו (מגילה דף ז'): 'עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי'. וכשעומד כך בתפילה, שמא מתוך בלבול דעתו יבוא לידי דמיונות כוזבים, וזו היא עבודה זרה באמת.

טעם נוסף מופיע **באוצר הגאונים** (עירובין דף סד.) קל וחומר: אם בעבודת המקדש שאינה צריכה כוונת הלב, שיהיה רביעית יין לא יעבוד, תפילה שצריכה כוונת הלב על אחת כמה וכמה.

והטעם מפורש **ברמב"ם** (הלכות תפילה פרק ד הלכה ז) שיכור אל יתפלל מפני שאין לו כוונה. וביאר **בערוך השולחן** (סימן צט סעיפים א-ה) שיכור לא יתפלל ואם התפלל תפילתו תועבה וכאילו עובד עבודה זרה, לא יתכן שהטעם לכך משום חסרון כוונה בלבד, שהרי בזמננו אין חוזרין משום חסרון כוונה, כי בלאו הכי אין מכוונים כל כך, ועוד שהמתפלל בלא כוונה אינו כעובד עבודה זרה.

אלא הביאור, שתפילה היא כעומד לפני המלך, וחייב האדם להכין עצמו בכוונה נאותה לעמוד לפני המלך, ואם בעמדו בתפילה התבלבלה כוונתו בשעת מעשה, לא ניתנה תורה למלאכי השרת, ומה יוכל לעשות, ולכן אין חוזרין בשביל חסרון כוונה.

אבל בשיכור, שנכנס לכתחילה לעמוד בתפילה בבלבול הדעת לפני מלך מלכי המלכים, אין לך העזה גדולה מזו, ואין משוקץ יותר מזה ליכנס לפלטיין של מלך בבלבול הדעת, ולכן תפילתו תועבה וצריך לחזור ולהתפלל.

3. ארבע דרגות בשכרות

הלכה: מבואר מדברי **השו"ע והמשנ"ב** (סימן צט סעיף א) שיש ארבע הגדרות חלוקות בשתיית יין ומשקים המשכרים: א. פחות משתוי. ב. שתוי. ג. שיכור שאינו יכול לדבר בפני המלך. ד. שיכור כלוט (פסקי תשובות סימן צט ס"ק א).

4. דרגה א' - פחות משתוי

רשאי להתפלל: שיהיה פחות מרביעית יין, או ששתה רביעית יין בשתי פעמים, או ששתה רביעית יין שמזוגו במעט מים - מותר להתפלל, כל עוד לא שתה שיעור רביעית בבת אחת.

ולכן בקידוש קודם מוסף, מותר לכהן לשתות כל הכוס המכיל רביעית יין, כי ביין שלנו הדרך למזוג במים, ורשאי לישא את כפיו במוסף (באור הלכה סימן רפו סעיף ג).

מבואר **ברשב"ם** (פסחים דף קיז: ד"ה בין), בשם **הירושלמי** (פסחים פרק י הלכה ו), וכן כתב **הסמ"ק**

גיליון 257 בנושא 'המשך כשרות משקאות חריפים'. גיליון 299 בנושא 'כשרות משקה וודקה'. גיליון 300 'חשש חדש בוודקה'. גיליון 153 בנושא 'תחפושת בפורים'.

1. שיכור אסור בתפילה

עומד לפני המלך: מבואר **בגמ'** (מסכת עירובין דף סד.) שתיי אל יתפלל, ואם התפלל - תפילתו תפילה. שיכור אל יתפלל, ואם התפלל - תפילתו תועבה. היכי דמי שתיי והיכי דמי שיכור? שתיי כל שיכול לדבר לפני המלך, שיכור כל שאינו יכול לדבר לפני המלך.

וביאר **התוספות** (ד"ה שיכור) שיכור אל יתפלל ואם התפלל תפילתו תועבה ולא יצא, כיון שאינו יכול לדבר לפני המלך, וצריך לחזור ולהתפלל.

כעין דברי הבבלי, מבואר **בירושלמי** (תרומות פרק א הלכה ד), שתיי אל יתפלל, ואם התפלל תפילתו תחוננים, שיכור אל יתפלל ואם התפלל תפילתו גידופין.

עוד מבואר **בגמ'** (מסכת ברכות דף לא.) שלומדים כמה הלכות **מתפילת חנה** (שמואל א פרק א פסוק יג-טז) **וַיַּחֲשֶׁבֶהָ עָלֶי לְשַׁפְּחָהּ - מִכֹּאן שִׁיכּוֹר אֲסוּר הַתְּפִלָּה. אֶל תִּתֵּן אֶת אֲמַתְךָ לְפָנַי בַּת גְּלִיָּעַל - מִכֹּאן לְשִׁיכּוֹר שֶׁמִּתְפַּלֵּל כֹּאִילוּ עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה, כְּתִיב הִכָּא לְפָנַי בַּת גְּלִיָּעַל, וְכִתִּיב הֵתֵם (דברים פרק יג פסוק יד) יֵצְאוּ אֲנָשִׁים בְּנֵי גְלִיָּעַל מִקְּרָךְךָ, מֵהַ לְהֵלֵן עֲבוּדָה זָרָה, אִף כֹּאן - עֲבוּדָה זָרָה.**

יותר מכך מבואר **בגמ'** (עירובין דף סה. וברש"י שם) אמר רבי חנינא כל המפיק 'מגן' בשעת גאווה, שאינו מתפלל תפילת 'מגן אברהם' בשעת שכרות, סוגרין וחותמין צרות בעדו שלא יבואו עליו.

וכתב **הטור** (סימן צט) שיש לכך רמז נפלא **בפסוק** (ויקרא פרק י פסוק ט) **וַיִּן וְשִׁכָּר אֶל תִּשְׁתֶּי: וְשִׁכָּר רָשִׁי תִיבוֹת וְאִם שִׁתָּה כְּדִי רְבִיעִית: אֶל - רָשִׁי תִיבוֹת אֲסוּר הַתְּפִלָּה; תִּשְׁתֶּי - רָשִׁי תִיבוֹת תְּפִלַּת שִׁיכּוֹר תּוֹעֵבָה; וְהוֹסִיף בְּפִרְשֵׁהּ (אות ד) תִּשְׁתֶּי - רָשִׁי תִיבוֹת תְּפִלַּת שִׁתּוּי תְּפִלָּה.**

2. טעם האיסור

בלבול הדעת: חז"ל הפליגו בחומר האיסור להתפלל בשכרות, והתבטאו שאם התפלל תפילתו תועבה, וכעובד עבודה זרה, וצריך לחזור ולהתפלל.

טעם הדבר כותב **הרשב"א** (פירושי ההגדות ברכות דף לא): שהשכרות מבבללת את הדעת ועלולה להביא לידי דמיונות כוזבים וכפירה באמת והודאה בשקר, כמו

מפורש בגמ' (עירובין דף סד.) **ובירושלימי** (מסכת תרומות פרק א הלכה ד) שגדר שיכור הוא שאינו יכול לדבר בפני המלך. וביאר **בשו"ע הרב** (סימן קפה סעיף ה) שתי פירושו שיכול לדבר לפני המלך ואינו נכשל ואינו משתבש, אפילו אינו יכול לדבר כראוי, שניכר מדיבורו שהוא שתי. ושיכור פירושו

שאינו יכול לדבר לפני המלך בלא שיבשו.

כתב **במקור חיים** (סימן צט) הסימן לדעת האם האדם שלפנינו הוא שיכור לפי הגדרת חז"ל, כל שניכר שכרותו בהילוכו ודאי בכלל שיכור הוא, וכל שכן אם ניכר אף בעמידתו, כמבואר **בפסוק** (תהלים פרק קז פסוק כז) **יְחֻזְגוּ וְיִנְעוּוּ פְשָׁפֹדַר**, הרי ששכרות מתבטאת בטלטול ובחוסר יציבות, והוא סימן מובהק לאיבוד ישוב הדעת. **תשלומין**: אם עבר זמן התפילה, משלים אותה בתפילה שאחריה, כדן שוגג (שו"ע סעיף א).

אפילו התחיל לשנות אחר שהגיע זמן התפילה, וסבר מתחילה שייסיק להפיג יינו ולהתפלל, ובסוף נמשך בסעודה ושכח והשתכר, ולא נשאר די זמן להפיג יינו קודם שיעבור זמן התפילה, נחשב שוגג ויש לו תשלומין, כיון שהתחיל בהיתר מתוך מחשבה שייסיק. אבל אם התחיל להשתכר סמוך למנחה, ויעבור בוודאות זמן התפילה אם ישתכר, שלא יסיק להפיג יינו, דינו כמזיד שאין לו תשלומין (משנ"ב ס"ק ו).

7. דרגה ד' - שיכור כלוט

דינו כשוטה: כתב **הרמב"ם** (הלכות מכירה פרק כט הלכה יח) שיכור כלוט, הוא השיכור שעושה ואינו יודע מה עושה, ואין מעשיו כלום, והרי הוא כשוטה או כקטן פחות מבן שש.

וכתב **המשנ"ב** (סימן צט ס"ק יא) שמה הרבה יין והגיע לדרגת שכרותו של לוט, אסור בתפילה ולא לברך שום ברכה (ושונה משיכור רגיל שיש מחייבים אותו בברכות), ואין מצרפים אותו למנין, ואם התפלל או בירך לא יצא ידי חובתו, שהרי פטור היה באותה שעה, וצריך לחזור ולהתפלל לאחר שיפוג יינו מעליו.

וכתב **בפסקי תשובות** (סימן צט הערה 27) שיכור כלוט אם התפלל בשכרותו, אינו בגדר תועבה ועובד

(סימן קלג), שתיית יין בתוך הסעודה אינו משכר, ומותר לו לתחילה לעמוד להתפלל. והוסיף **הפרי מגדים** (אשל אברהם ס"ק א), הובא **במשנ"ב** (ס"ק ב), ובתנאי שיודע בעצמו שאין השתייה משפיעה על צלילות דעתו.

יש שיטה שמוזכרת **בבית יוסף ובשו"ע** (סימן תעג סעיף ג), **ובמגן אברהם** (סימן צט ס"ק

א), **ובשו"ע הרב** (סימן צט סעיף ב), **ובמשנ"ב** (סימן תעג ס"ק טו), שגם יין סמוך לאכילה אינו משכר, כמו שיין בתוך האכילה אינו משכר.

5. דרגה ב' - שתי

אסור להתפלל: שמה בבת אחת רביעית יין שאינו מזוג במים, או ששתה יותר מרביעית יין אפילו שהוא מזוג במעט מים ואפילו בשתי פעמים - אל יתפלל עד שייסיר יינו. ובדיעבד אם התפלל תפילתו תפילה, בתנאי שיכול לדבר לפני המלך (משנ"ב ס"ק ב).

וכתב **המשנ"ב** (ס"ק ד) גם מי שרגיל לשותת הרבה ואינו משתכר כלל ברביעית, מכל מקום לתחילה לא יתפלל אם שמה רביעית יין. וצידד **באשי ישראל** (פרק כב הערה ג) שמדבר רק באופן שדעתו מבובלת מעט מחמת השתייה, אבל אם יודע שדעתו צלולה לגמרי, מותר לו להתפלל לתחילה. וצידד **באפיקי מגינים** (ס"ק ב) אם שמה שאר משקין המשכרים, ואינם משפיעים עליו כלל, יתכן שמוותר לתחילה להתפלל.

דינים אלו נאמרו בשתייה שלא בשעת הסעודה, או בשעת הסעודה ומרגיש שהשתייה משפיעה על צלילות דעתו, ואסור בתפילה עד שיתפכח וירגיש שחזר להיות צלול כהרגלו.

שתיית משקים משכרים דינו כשתיית יין, ולדעת **הט"ז** (ס"ק ב) לא צריך שיעור רביעית מהמשקה החרף, אלא שיגיע על ידו לשכרות בשיעור שתיית רביעית יין (משנ"ב ס"ק א).

6. דרגה ג' - שיכור

תפילתו תועבה: שמה יותר מרביעית יין או שאר משקין המשכרין, ואינו יכול לדבר בפני המלך אסור להתפלל, ואפילו אם התפלל בדיעבד, תפילתו תועבה וחוזר ומתפלל לאחר שיתפכח מיינו.

ונקט **באז נדברו** (חלק ז סימן ז, חלק ח סימן מ אות ג) בשתיית מיץ ענבים לא שייך איסור כלל, אפילו אם שתה הרבה, לפי שאינו משכר. ולא גרע משותה יין שהתפכח מיינו שמתר בתפילה.

9. שתי ביום טוב ובפורים

מצוה לשמוח: חידש היש"ש (ביצה פרק ב סימן ה), הובא **במג"א** (סימן צט ס"ק ו), **ובמשנ"ב** (סימן צט ס"ק יז), שביום טוב מותר לשתיי להתפלל לכתחילה, כיון שמצוה לשמוח וחסיה לכם ואי אפשר להמתין עד שיפיג יינו כי יעבור זמן התפילה, אוקמיה אדיניה שתפילתו תפילה, והקב"ה מקבל תפילתו, מאחר שהוא שמח וטוב לב בשמחתו של מקום.

יש לציין שהיש"ש מזכיר בתוך דבריו, שגם שבת דינו כמו יום טוב. וראה עוד **במשנ"ב** (סימן תרטס ס"ק יז) שחשש לשתיי רק לגבי נשיאות כפים ביום טוב, ולא חשש לגבי תפילת מוסף.

ומוסיף היש"ש טעם נוסף להתיר, כי בזמננו בלאו הכי אין מדקדקין ומכוונים בתפלה כל כך, כמבואר **במרדכי** (פרק הדר סימן תקיב), ו**בהנהגות מיימוניות** (על הרמב"ם הלכות תפילה פרק ד הלכה טו אות כ), בשם **תוס'** הובא **בבית יוסף** (סימן צט סעיף ג), שכיום מתפללים גם כאשר יש דברים הטורדים כוונתו **שהרמב"ם** (הלכות תפילה פרק ד הלכה טו) אסר להתפלל מחמת טרדתם, כי בלאו הכי אין מכוונים כל כך, וממילא מסתבר שאין להקפיד בשתיי ביום טוב.

וכתב **המגן גיבורים** (אלף המגן סימן צט ס"ק ח) שפורים דינו כיום טוב. וכן נקט **הגרי"ש אלישיב זצ"ל** (פניני תפילה עמוד פז), לגבי שתיי בפורים, אם יכול לדבר בפני המלך מותר להתפלל, שכן כיום בלאו הכי לא מכוונים כראוי, ורשאי השתיי גם להיות שליח ציבור.

והוסיף **הג"ר צבי ובר שליט"א** (בהוראה לרבני הילכתא), שיש הבדל בין פורים לשאר ימות השנה: בפורים אפילו באופן שאין חשש שיעבור זמן תפילה רשאי להתפלל בשתיי, כיון שכל היום מצוה בשתיה. ואף במעריב במוצאי פורים, שכבר אין מצוה לשנות, אם חושש שמא יירדם בהמתנתו ויפסיד תפילת מעריב, יתפלל מיד כשהוא שתיי.

ועוד חידש, שבפורים רשאי להתחיל לשנות סמוך לזמן תפילה, מה שבשאר ימות השנה אסור משום חשש הפסד התפילה.

עבודה זרה, כיון שאינו יודע מה הוא עושה, ומדייק כן מלשון **המאירי** (ברכות דף לא): ואם היה מכיר בשכרותו והתפלל הרי הוא כעובד עבודה זרה.

וחידש **באפיקי מגינים** (סימן צט ס"ק ה) שאם היה שיכור כלוט ועבר זמן תפילה, לא צריך להשלים התפילה, כי בשעת החיוב היה פטור לגמרי, כשוטה הפטור מכל המצוות.

צריך לפרש בכוונת האפיקי מגינים, שהיה שיכור כלוט מתחילת זמן התפילה - עד סוף זמן תפילה, ולכן דינו כשוטה שהתפכח שלא שייך בו תשלומין. אבל אם בחלק מהזמן לא היה שיכור כלוט, חל עליו החיוב באותו זמן, ושייך בו תשלומין. ויש לחקור באופן שהיה שיכור כלוט ונרדם בשינה עמוקה, ותוך כדי השינה התפכח מיינו בתוך זמן תפילה, שתלוי בפולמוס המפורסם, האם ישן נחשב פטור מכל המצוות ומותר להוציאו מהסוכה, או לא.

מאידך לדעת **הג"ר צבי ובר שליט"א** (בהוראה לרבני הילכתא), יתכן שגם אם היה שיכור כלוט כל משך זמן התפילה צריך להשלים, כיון שהוא הכניס עצמו לאונס השכרות והיה יכול לזהר שלא יבוא לשכרותו של לוט. והפטור של אונס מתשלומין, נאמר רק באדם שנאנס בעל כרחו.

8. יש מקילים בשתיי בזמננו

ינות שלנו: חידוש גדול כותב **הדרכי משה** (סימן צט), אם מתפלל מתוך סידור, ורואה לפניו את כל נוסח התפילה, אף שהוא שתיי מותר לו להתפלל, הואיל ויכול לדבר לפני המלך. ואפילו אם הוא שיכור מעט ואינו יכול לדבר לפני המלך בלא סידור, כיון שיוודע בעצמו שיוכל להיעזר בסידור, יש מקום להקל. אולם טיים שאין לסמוך על חידושו, מאחר שלא מצא כן בפוסקים, ולא כתב כן אלא ליישב המנהג שמתפללים גם כאשר שתיים מעט.

למרות שהרמ"א בספרו דרכי משה הסתפק, מכל מקום נקט כן להלכה **בהנהגותיו על השו"ע** (סימן צט סעיף ג), וכן נקט **השו"ע הרב** (סימן צט סעיף ד), שתיי צריך להמתין עד שירגיש בנפשו שיפיג יינו, ולכן אין נזהרין ביינות שלנו, שמרגישים ויודעים שאינם חזקים, ומתפללים אפילו אחר שתיית רביעית ויותר, וכל שכן כשמתפלל מתוך סידור, שאין נזהרין בשכרות מועטת. וביאר **המשנ"ב** (ס"ק יז) בשם **הפמ"ג** (אשל אברהם ס"ק ו) שכוונת הרמ"א רק ליישב את המנהג, אך אין נכון להקל לכתחילה.

שמחה של מצוה

דברי רבותינו: כתב **הבאור הלכה** (סימן תרצה סעיף ב ד"ה 'עד דלא ידע') בשם **המאירי** (מגילה דף ז: ד"ה חייב), שלא נצטוונו על שמחה של הוללות ושל שטות, אלא בשמחה של תענוג, שיגיע מתוכה לאהבת השי"ת והודאה על הניסים שעשה לנו.

והביא הבאור הלכה את דברי **החיי אדם** (כלל קנה סעיף ל), היודע בעצמו שילזל במצוה מן המצוות, בנטילת ידיים וברכה וברכת המזון, או שלא יתפלל מנחה או מעריב, או שינהוג קלות ראש מוטב שלא ישתכר.

ההש"ה (מסכת מגילה פרק נר מצוה) מחה בחריפות על סעודת פורים לאחר מנחה, שהשכרות גורמת לביטול תפילת מעריב בציבור שקבלוה לחובה וקריאת שמע דאורייתא.

וזהו **בנוהג כצאן יוסף** (פורים רג), שומר נפשו ירחק מן השכרות קודם זמן מנחה, ותחילת הלילה שהוא זמן מעריב, כדי שלא יבוא להפסיד תפילת מנחה ומעריב.

והוסיפו **גדולי הוראה שליט"א** (בהוראה לרבני הילכתא), שברכת המזון וקריאת שמע חיובם מדאורייתא, תפילה וברכות חיובם מדרבנן, ואילו ההשתכרות כפורים הוא לכל היותר ספק חיוב דרבנן, שנחלקו הפוסקים האם חובה לשתות משקה המשכר, וגם יתכן שמקיים חובתו בשתייה מועטת 'ותר מלימודו', נמצא שגם אדם הנוהג למעשה לשתות הרבה משקה המשכר, מחויב להקפיד ולחשב שלא יפסיד ברכת המזון וקריאת שמע ותפילה וברכות, ולא לעבור על שום הלכה בשו"ע.

10. שתוי בסוף זמן תפילה

מענות לא יוכל לתקן: אם יש חשש שיעבור זמן תפילה, מבואר **בשו"ע הרב** (סימן צט סעיף ד), ו**בתהלה לדוד** (ס"ק ג), ו**בפרי מגדים** (אשל אברהם סימן ע ס"ק ג), ו**במשנ"ב** (סימן ע ס"ק טו, סימן צט ס"ק ג), שמוותר לשתיי להתפלל גם שלא ביום טוב, למרות שכתוב **בשו"ע** (סימן צט סעיף א) ששתוי לא יתפלל אפילו אם מחמת כן יעבור זמן התפילה, אמנם בזמננו, שאין מכוונים כל כך, אם על ידי ההמתנה יעבור הזמן, אין לחוש כל כך להחמיר.

כלומר, שביום טוב מותר לכתחילה לשתות אף שהגיע זמן תפילה, ומתפלל בשתיי ולא צריך להמתין עד שיתפכח מיינו. אבל כל השנה צריך להתפלל בלי שתיי, ורק אם אירע ששתה וירא שיעבור זמן תפילה מותר להתפלל לכתחילה. וכן מפורש בתהלה לדוד, שביום טוב לא צריך להמתין, וכל השנה צריך להמתין.

שיכור אסור: והוסיפו **הב"ח** (ד"ה ומ"ש ואפילו) ו**הט"ז** (ס"ק ג), הובא **במשנ"ב** (ס"ק טז) שההיתר נאמר רק בשתיי שתפילתו תפילה בדיעבד, אבל שיכור שתפילתו תועבה אסור אפילו אם יעבור זמן תפילה. ו**במחצית השקל** (סימן צט ס"ק ו) הוסיף, שהוא הדין לגבי היתר של היש"ש ביום טוב, מותר לכתחילה רק בשתיי, ולא בשיכור.

עדיין: לתשומת לב הציבור, יש לוחות נפוצים בכל בתי הכנסת המודפסים עם זמני סוף קריאת שמע ותפילה, הכוללים כותרות

של 'סוף זמן תפילה' 'סוף זמן קריאת שמע'.

לדעת הג"ר **צבי ובר שליט"א** והג"ר **חיים חזן שליט"א** (בהוראה לרבני הילכתא) אין קדושה בדפים אלו ואינם טעונים גניזה, שאין בהם הלכות מפורשות, רק ציון שעות מסוימות שהציבור רוצה לדעת.

ולשיטתם, נכון מנהג העולם שאין גוזזים דפים אלו הנתלשים מידי שבוע.

מאידך לדעת הג"ר **יחזקאל פינהנדר שליט"א** מחבר **ספר גניזת הקודש** (בהוראה לרבני הילכתא) יש המחייבים גניזה ממש, ולכל הפחות אסור לזרוקם בבזיון, אלא יש לעטפם ולהשליכם בדרך מכובדת. ואין היתר לזרוקם לאשפה.

ולשיטתו, מאחר ודפים אלו מחולקים תדיר ונזרקים מחוסר ידיעה - חובה לפרסם ולהזהיר: דפים אלו טעונים גניזה או טיפול מכובד כדין כתבי קודש.

משיב כהלכה

שאלה: מהם הדינים שהשיכור צריך לדעת למעשה?

מה דין שתוי ושיכור לגבי קריאת שמע, ברכות, ברכת המזון, נשיאות כפים, והאם מצטרף למנין ולזימון?

מי הוא זה שמצטרף לזימון בשלשה, אך אינו מצטרף לזימון בעשרה?

מקורות: גמ' (ברכות דף לא, עירובין דף סד, סה); ים של שלמה

(ביצה פרק ב סימן ה); טור שו"ע ומשנ"ב (סימן ע סעיף ג, סימן צט סעיף א-ג, סימן קפה סעיפים ד-ה); מגן גיבורים (אלף המגן ס"ק ח); אשי ישראל (פרק כב).

במדור זה מופיעה שאלה בנושא הגיליון הבא, הקוראים הנכבדים מוזמנים לשלוח תשובות להגידיל תורה ולהאדירה, מומלץ לצרף את פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

- ניתן להגיש תשובות באחת מהאפשרויות הבאות.
- קו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שלוחה 4
- עמדות 'דברים פלוס' קופת 'הילכתא'
- חדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
- פקס מספר 6507823-1532
- במייל 5047867@gmail.com

לעילוי נשמת

הר"ר שלמה אפרים בן הר"ר מנחם הכהן פישר זצ"ל
נלב"ע כ"ג שבט תשפ"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

דינים העולים

א. פחות משתוי: שתי פחות מרביעית יין בבת אחת, או רביעית בשתי פעמים, או רביעית מזוג במים - רשאי להתפלל. יין בתוך הסעודה (ויש אומרים גם סמוך לסעודה) אינו משכר, והכל לפי הרגשתו.

ב. שתוי: רביעית בבת אחת שאינה מזוגה, או יותר מרביעית אפילו מזוגה ואפילו בפעמיים - לא יתפלל עד שייסיר יינו. בדיעבד תפילתו תפילה למרות שיכר ששתה, בתנאי שיכול לדבר בפני המלך, ואינו משתבש, ויכול לעמוד וללכת ישר.

ג. שיכור: אינו יכול לדבר בפני המלך, שמשתבש בדבריו ואינו יכול לעמוד וללכת ישר - לא יתפלל. אם התפלל תפילתו תועבה וכעובד עבודה זרה וצריך לחזור ולהתפלל כשיתפכח.

ד. שיכור כלוט: דינו כשוטה - אסור להתפלל ולברך ואינו מצטרף למנין. אם התפלל לא יצא וצריך לחזור ולהתפלל כשיתפכח. אין תפילתו תועבה כי אינו מכיר במעשיו. היה שיכור כלוט כל זמן התפילה, יש אומרים שאין לו תשלומין כדין שוטה שהתפכח, ויש מפקקים בדבר.

ה. משקאות חריפים: הדינים נאמרו ביין, והוא הדין בשאר משקין המשכרים באופן יחסי לפי רמת שכרותם; מיץ ענבים אינו משכר כלל.

ו. תשלומין: נשאתך בשוגג - משלים. שתי במזיד באופן שפיסד זמן התפילה - אין לו תשלומין.

ז. בזמננו: שתוי לא יתפלל אפילו אם יעבור זמן תפילה, ובזמננו יש להקל כשיש חשש שיעבור זמן תפילה. ויש נוהגים להקל כשיש חשש שיעבור זמן תפילה, ואין נכון להקל לכתחילה.

ח. פורים: ביום טוב ופורים מותר לכתחילה להתפלל בשתוי, אבל שיכור אסור בכל אופן.

נושא הגיליון הבא:

'שיכור כהלכה'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעורר את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

גיליון זה נתרם

להצלחת הרב יוסף שלמה בן גיטל שליט"א וכל בני משפחתו שיחיו
שיצליחו בכל אשר יפנו, לעשות רצון קונם וחפיץ צורם, אמן

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

- גיליון שבועי עומק הפשט
- שיעורים יומי עיון
- בית הוראה טלפוני
- בירורי הלכה אקטואליים
- קו מידע הלכתי
- חוברות הדרכה

מכון הילכתא

מענה אנושי: 02-5350-535 פקס: 02-6507-823

לקבלת הגיליון במייל: 5047867@gmail.com

קו מידע הלכתי

02-5377-085

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...